

НАШ СУЧАС- НИК— ШЕКСПІР

Таїра СУЯРКО

Успіх або невдача багатьох сучасних інтерпретацій класики залежать від того, наскільки художник осмислив твір, що він хоче сказати його новою постановкою. Коли ми говоримо про сучасну постановку класичного спектаклю, йдеться не про асоціацію з сучасністю, а про глибоке проникнення в задум письменника, в суть зображених ним характерів. Це єдине дозволяє нам відкрити в класичному творі мотиви, співзвучні теперішньому часові, і тільки так визначається його художня вагомість. Усі поняття добра і зла, людяності і підступності набувають для радянського митця особливої конкретності, певної спрямованості, бо служать ідеям життєствердження.

Балет С. Прокоф'єва «Ромео і Джульєтта» поставлений у Донецькому театрі опери та балету, — переконливе ствердження цих думок. Сила цієї вистави — у життєвій правді, яка являє собою основу радянського мистецтва, і в тому, що вона пробуджує в нас найсвітліші, найгуманніші почуття.

Дуже часто, прийшовши на прем'єру, ми стаємо свідками то нежданого режисерського експерименту, то блискучої акторської роботи або хитромудрого оформлення. А от щоб і думка драматурга, і її режисерське втілення, і акторське виконання, і художнє оформлення зливалися воедино так гармонійно — це, на жаль, буває нечасто.

Я зовсім не збираюсь стверджувати, що балетмейстеру-постановнику заслуженому артистові РРФСР Отару Дадішкіліані подастило від початку і до кінця втілити на сцені схвальовану розповідь про веронських закоханих. Є у виставі і прорахунки — передусім, у художньому оформленні, є спірні мізансцени. Але розмову про неї хочеться повести в іншому плані. І нагадати читачеві про те, що створення балету на сюжет безсмертної трагедії Шекспіра було сміливим новаторством. Видатний радянський композитор Сергій Прокоф'єв майстерно переклав трагедію на мову хореографії.

Перш ніж створити балет, він мав позмагатися з найвідомішими

музикантами минулого, які будь-коли втілювали шекспірівські образи в симфонічних творах, — з Чайковським, Берліозом, Гуно, Белліні. Прокоф'єв знайшов свої, неповторні оригінальні музичні барви. Тож не дивно, що тільки-но балет був написаний, він швидко здобув славу популярного твору радянської хореографії. Він ішов на сцену Ленінграда і Москви, Києва і Новосибірська. Його ставили і в Паризькій Гранд-опера, і в Італії, просто неба на площі міста Верони, де, за переказами, відбувались події трагедії.

Але тим-то й приваблює митців цей видатний твір сучасної музики, що в ньому черпають творчу наснагу ще багато поколінь акторів — і кожне по-своєму щедро й оригінально, не повторюючи і не копіюючи своїх попередників, розповідатиме людям поетичну легенду про самовіддану любов.

Донецьким інтерпретаторам «Ромео і Джульєтта» пощастило передати образність танцю, закладену в музиці. Звідси — і динамічність розвитку подій, і новаторська форма вистави.

Виконавці головних партій — народна артистка республіки Галина Кирилліна і заслужений артист республіки Олександр Ковальов — старожили Донецького театру. Тут вони зробили свої перші кроки в мистецтві, тут зміцнів і визрів їхній талант, відточувалась техніка і майстерність танцю. В шахтарській столиці до них прийшла любов і повага глядачів.

Про Джульєтту — Галину Кирилліну можна писати ціле дослідження. Про те, в яких творчих муках і пошуках народжувався цей образ, як зіграла його актриса своїм розумом і почуттям, як осягла мрії і уподобання поетичної діяччини з Верони. Не могла збагнути одного — примиритися з смертю своєї життєлюбної сонячної героїні...

Відбулося багато вистав, спектакль, як кажуть актори, — «накатаний», вивірено рухи, закарбовано всі мізансцени, але й досі Галина Кирилліна надсилу примушує себе виходити після останньої дії на оплески. Зал аплодує, а вона ще там, на холодному мармурі сімейного склепу Капулетті. І, повільно повертаючись до дійсності, пильно вдивляючись у теплі, зворушені очі людей, вона схиляється в шанобливому поклоні, але обличчя її наче скам'яніле, і нема в ньому усмішки. Джульєтта ще живе у ній...

Олександра Ковальова люблять у театрі, його прізвище вимовляють завжди з повагою і якимось теплим почуттям. Та тільки побачивши актора на репетиції, я зрозуміла, звідки йде ця повага. Здавна в народі шанують тих, кого звуть хорощим словом, — працюючий. Ковальов — актор працюючий. Його Ромео — струн-

Джульєтта — народна артистка УРСР Г. Кирилліна, Ромео — заслужений артист республіки О. Ковальов.

Фото Г. НАВРИЧЕВСЬКОГО

кий і пластичний, у ньому промовляє не тільки обличчя, а й руки, вся гнучка й виразна постать. Найменший рух митця — осмислений і співучий.

Юнацька безпосередність Ромео в першій дії непомітно й логічно переходить у зріле, бентежне почуття в останніх сценах вистави. Але щоб досягти таких вершин хореографічної майстерності, треба було подолати все — і розпач від невдач, і просто велике фізичне навантаження. І якби заново треба було б ставити цей балет у Донецьку, кращого виконавця на роль Ромео навряд чи можна було б відшукати.

Мене вразив і приємно здивував також інший дует — Меркуціо (В. Дейниченко) і Тібальд (В. Бурлака). Особливо останній. Брутальний і підступний, мідноволосий племінник Капулетті наче уособлює весь властолюбний рід. Танцювальна техніка і майстерність актора сягають свого апогею в кінці другої дії. Веселун Меркуціо втілює гумористичну стихію спектаклю. У виконанні В. Дейниченка він наділений і доброю насмішкватістю і навіть войовничою задержуватістю.

Є в спектаклі кілька моментів, які визначають його безсумнівну художню цінність. До них слід віднести славнозвісний танок рицарів, музика якого часто звучить по радіо і в концертах, набувши значення самостійного симфонічного твору. І, звичайно, трепетну і поетичну сцену розставання в спальні Джульєтти. Бо саме вона найповніше і найпереконливіше розкриває оптимістичне звучання шекспірівського твору, який оспівує не тільки вірність у смерті, а й безмежну силу кохання...

Сергій Прокоф'єв мав би пишатися з цієї вистави, якби міг побачити своїх, донецьких, Ромео і Джульєтту. Я не обмовилася, написавши — «своїх». Видатний радянський композитор, лауреат шести Державних премій і посмертно — Ленінської, народився тут, на Донбасі.

У нинішньому році минає 75 років від дня його народження, і постановка одного з найпоетичніших творів С. Прокоф'єва на його батьківщині має особливе значення.

І тут слід зазначити, що Донецький театр опери та балету давно і постійно звертається до творчості свого талановитого земляка. В його репертуарі — «Золушка», «Дуенья», «Заручини в монастирі». На робочому столі головного диригента театру Олександра Пресіча лежить партитура опери С. Прокоф'єва «Семен Котко». Здається, саме тепер настав час порушити питання про присвоєння талановитому колективі імені Сергія Прокоф'єва

Донецьк.